

Jak wynika z zebranych danych na koniec października na kontach polskich samorządów znajdowało się 79,87 mld zł, czyli o 0,8% mniej niż miesiąc wcześniej. Wraz z końcem III kwartału Ministerstwo Finansów (MF) określało kondycję finansową gmin jako dobrą, czego dowodem miało być prawie 15 mld zł nadwyżki budżetowej.

Z tak optymistycznym podejściem w dużej mierze jednak nie zgadzają się samorządy, które wygenerowały wspomnianą nadwyżkę m.in. świadomym zatrzymaniem wielu inwestycji, by móc przekierować fundusze na pilniejsze cele, ale też w efekcie otrzymywania subwencji celowych oraz transferowania środków, które zostają przekierowane przez konta samorządowe do mieszkańców. Co więcej, z najnowszych danych wynika, że zadłużenie gmin w Polsce wynosi ok. 87,4 mld zł, co w przeliczeniu na zadłużenie przypadające na jedną gminę wynosi średnio 35 mln zł.

Samorządy na fali wznoszącej?

14,9 mld nadwyżki budżetowej na koniec III kwartału 2022 r. to aż o 8,6 mld zł więcej niż w analogicznym okresie 2021 r. Tegoroczny wynik jest nawet lepszy od okresu przedpandemicznego, gdy na koniec III kwartału 2018 r. nadwyżka w budżecie samorządowym wynosiła 11,3 mld zł. Jak podkreśla MF w swoim komunikacie, na taką sytuację wpływ mają wprowadzone przez rząd rozwiązania stabilizujące – m.in. system równych rat, dzięki któremu po pierwszych trzech kwartałach samorządy otrzymały o 0,5 mld zł więcej z PIT, niż wskazuje na to poprzedni sposób przekazywania udziału.

Zupełnie inaczej sytuację widzą władze samorządowe, które na przełomie ostatnich miesięcy wstrzymały wiele inwestycji, wprowadziły politykę zaciskania pasa i dążą do zmniejszenia się w środkach, które pozostają do ich dyspozycji. Od kilku lat trwa stopniowe obniżanie dochodów samorządów, co w 2022 roku jest wyjątkowo odczuwalne - przy wpływie wysokiej inflacji, rosnących cen i kryzysu energetycznego.

Jak czytamy w informacji rosnące wydatki – w tym przez wyższą płacę minimalną, koszty energii, inflację – wpływają znacznie na możliwość równoważenia budżetów przez gminy. Sytuacji nie ułatwiają zwiększające się ceny usług i produktów, koszty zleconych przez rząd zadań organizacji i obsługi wprowadzonych programów pomocowych np. dopłat różnego rodzaju czy tych związanych z pomocą udzielaną osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie. Wszystko to stawia samorządy w sytuacji, w której te muszą podejmować krytyczne decyzje cięcia wydatków bieżących, by uniknąć ujemnej nadwyżki operacyjnej lub minimalizować jej wartość.

Zamrożone środki gminy... w kieszeniach mieszkańców

Choć samorządy aktywnie poszukują skutecznych sposobów na optymalizację wydatków i pozyskiwanie środków m.in. poprzez wspólne zamówienia publiczne kilku podmiotów, by uzyskać lepszą cenę, lub rezygnowanie ze świątecznych iluminacji świetlnych czy nawet ograniczanie oświetlenia ulic, to ich działania wciąż nie są wystarczające wobec pomniejszanych dochodów. Nic nie zapowiada, że 2023 r. przyniesie samorządom finansowy „oddech”.

Wręcz przeciwnie – już i tak trudna sytuacja może jeszcze bardziej się pogorszyć. Wpływ na to może mieć także odzyskiwanie należności i obsługa długów. Według raportu Najwyższej Izby Kontroli w 9 weryfikowanych gminach w latach 2017-2020 wierzytelności wzrosły o 32%. Były to zaległości z tytułu podatków oraz pozostałych dochodów własnych – w tym z tytułu majątku gminy.

Jak odzyskać środki na kolejny rok i nowe projekty

Ponad 87 mld zł to kwota na jaką zadłużone są gminy w Polsce. Z pewnością w obliczu sytuacji, w której wiele gmin zmaga się z ogromnymi deficytami, odzyskanie przynajmniej części należności od dłużników mogłoby przyspieszyć realizację ważnych projektów – co jest nie bez znaczenia, zwłaszcza gdy budżet na nadchodzący rok jest mocno napięty.

Wśród rozwiązań, które warto rozważyć, by jeszcze sprawniej odzyskiwać należności, jest wprowadzenie dopasowanej – zaplanowanej i ustrukturyzowanej – polityki dochodzenia należności. Rekomendowane przez ERIF autorskie rozwiązanie jest odpowiedzią na takie wyzwania. Jest to odpowiednio ułożony, czteroetapowy, kompleksowy proces, który przede wszystkim usprawnia komunikację na linii dłużnik-wierzyciel, informuje o konsekwencjach nieregulowania długu, a także stopniuje sankcje wobec różnych typów dłużników. Takie narzędzie pozwala uporządkować i zobrazować sytuację finansową gminy w kontekście jej dłużników oraz podjąć odpowiednie decyzje w zakresie dochodzenia należności.

Wprowadzenie sprawdzonych rozwiązań, które będą stanowiły wsparcie w odzyskiwaniu należności, jest szczególnie ważne w czasach kryzysu finansowego. Rok 2022 dał się odczuć niemalże każdej grupie społecznej, dlatego dyscyplina finansowa, sprawny system monitorowania finansów i skuteczne rozwiązania windykacyjne mogą być na wagę złota w przyszłym roku, który według prognoz może być jeszcze cięższy.

Źródło: IP